

Þriðjudaginn 11. desember 1990.

Nr. 145/1989. **Sjóvá-Almennar tryggingar hf.**

(Guðmundur Pétursson hrl.)

gegn

Sesselju Henningsdóttur

(Björgvin Þorsteinsson hrl.).

Vátrygging. Bifreiðar.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Guðmundur Jónsson, Bjarni K. Bjarnason, Hjörtur Torfason, Hrafn Bragason og Þór Vilhjálmsson.

Áfrýjandi skaut máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 21. apríl 1988. Hann krefst sýknu af kröfum stefndu og málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefnda krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Af hálfu áfrýjanda er því lýst yfir, að vátryggingarfélagin Almennar tryggingar hf. og Sjóvátryggingafélag Íslands hf. hafi sameinast undir nýju nafni áfrýjanda, sem hafi tekið við skuldbindingum beggja félaganna.

Fyrir Hæstarétti greinir aðila ekki á um málsatvik, eins og þau eru rakin í héraðsdómi.

Samkvæmt ákvæði 17. gr., sbr. 3. gr. laga nr. 20/1954 um vátryggingarsamninga var áfrýjanda heimilt að veita stefndu rýmri frest til greiðslu fyrsta iðgjalds en miðað er við í 14. og 15. gr. laganna.

Samkvæmt vátryggingarskilmálunum, sem frá áfrýjanda voru komnir, bar áfrýjanda að ítreka við stefndu greiðslukröfu sína, áður en til þess kæmi, að ábyrgð félagsins lyki. Ágreiningslaust er, að þetta var ekki gert. Ber því að staðfesta hinn áfrýjaða dóm.

Ekki er ágreiningur um fjárhæð eða vexti af kröfu stefndu.

Eftir þessum úrslitum verður áfrýjandi dæmdur til að greiða stefndu málskostnað fyrir Hæstarétti, eins og í dómsorði segir.

D ó m s o r ð:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður.

Áfrýjandi, Sjóvá-Almennar tryggingar hf., greiði stefndu, Sesselju Henningsdóttur, 120.000 krónur í málskostnað fyrir Hæstarétti.

Dómur bæjarþings Reykjavíkur 16. febrúar 1989.

Mál þetta, sem dómtekið var 18. janúar sl., höfðaði Björgvin Þorsteins-son hrl., Lágmúla 7, Reykjavík, f.h. Sesselju Henningsdóttur, nnr. 7501-1873, Bollagörðum 37, Seltjarnarnesi, gegn Almennum tryggingum hf., nnr. 0267-3363, Síðumúla 39, Reykjavík.

Dómkröfur stefnanda eru þær, að stefndi verði dæmdur til þess að greiða stefnanda kr. 455.580 með 51,6% dráttarvöxtum frá 24. janúar 1988 til 1. mars 1988, en með 45,6% dráttarvöxtum frá þeim degi til 1. maí 1988, en 44,4% dráttarvöxtum frá þeim degi til 1. júlí 1988, en 52,8% dráttarvöxtum frá þeim degi til 1. ágúst 1988, en 56,4% dráttarvöxtum frá þeim degi til 1. sept. 1988, en 49,2% dráttarvöxtum frá þeim degi til 1. okt. 1988, en 33,6% dráttarvöxtum frá þeim degi til 1. nóv. 1988, en 27,6% dráttarvöxtum frá þeim degi til 1. des. 1988, en 24% dráttarvöxtum frá þeim degi til 1. jan. 1989, en 21,6% dráttarvöxtum frá þeim degi til 18. janúar 1989, en með hæstu lögleyfðu dráttarvöxtum skv. l. nr. 25/1987 frá þeim degi til greiðsludags auk málskostnaðar skv. gjaldskrá LMFÍ.

Stefndi krefst sýknu af kröfum stefnanda og málskostnaðar að mati dómsins.

Leitað hefur verið um sáttir í málinu án árangurs.

Málavextir, málsástæður og lagarök stefnanda.

Sunnudaginn 10. janúar 1988 ók Sigríður Björg Halldórsdóttir, dóttir stefnanda, bifreiðinni G-25146 af gerðinni Toyota Corolla Hatchback, árgerð 1988, norður Norðurströnd á Seltjarnarnesi. Sigríður Björg missti stjórn á bifreiðinni með þeim afleiðingum, að bifreiðin fór út af akbrautinni, skall á strætisvagnaskýli og gjörónýttist. Stefndandi, sem er eigandi bifreiðarinnar, kveðst hafa húftryggt hana hjá stefnda í lok septembermánaðar 1987. Vátryggingariðgjaldið var ógreitt, þegar slysið varð, og hefur stefndi haldið því fram, að ábyrgð félagsins væri fallin niður af þeim sökum, og hefur synjað um greiðslu vátryggingarfjárhæðarinnar.

Stefndi (sic) byggir kröfur sínar á því, að bindandi séu fyrir stefnda ákvæði vátryggingarskilmála um brottfall ábyrgðar. Í 6. gr. skilmálanna segi, að sé iðgjald ekki greitt eftir fyrstu kröfu um greiðslu, sendi félagið

ítrekun, og að sé iðgjaldið ekki greitt innan 14 daga frá ítrekun, þá sé ábyrgð félagsins lokið. Engin ítrekun um greiðslu hafi verið send af félagsins hálfu, og telur stefnandi því, að ábyrgð stefnda sé í fullu gildi, þar sem ákvæði laga um váttryggingarsamninga nr. 20/1954, 12. - 17. gr., víki fyrir ákvæðum váttryggingarsamningsins, sbr. 3. gr. 1. nr. 20/1954.

Málsástæður og lagarök stefnda.

Aldrei hafi verið greitt neitt váttryggingariðgjald. Í 5. gr. váttryggingarskilmálanna segi, að váttryggingin gangi í gildi, þegar félagið hafi samþykkt váttryggingarbeiðnina, og í upphafi 6. gr. váttryggingarskilmálanna segi, að fyrsta iðgjald falli í gjalddaga, þegar ábyrgð félagsins hefjist.

Ábyrgð stefnda hafi hafist í septemberlok 1987, sama dag og samningur aðila hafi tekið gildi. Þessi ákvæði í váttryggingarskírteini séu algjörlega í samræmi við 11. gr. 1. nr. 20/1954 um váttryggingarsamninga. Samkvæmt 1. mgr. 12. gr. 1. nr. 20/1954 falli iðgjald í gjalddaga, um leið og samningurinn sé gerður, enda sé ekki um annan gjalddaga samið. Í þessu tilviki hafi ekki verið samið um annan gjalddaga.

Í 15. gr. 1. nr. 20/1954 komi skýrt fram, að ef 3 mánuðir séu liðnir, frá því að greiðslu iðgjalds var krafist, þá sé samningurinn í heild úr gildi fallinn uppsagnarlaust. Það sé þannig alveg ljóst, að ábyrgð félagsins ljúki, um leið og greiðslufall verði, og félagið svari því ekki til váttryggingar-atburða, sem gerist, eftir að svo er komið. Váttryggingartaki hafi möguleika á því að varna því, að samningurinn falli endanlega niður, með því að greiða iðgjaldið. Þá byrji ný ábyrgð félagsins gagnvart því tjóni, sem verði, eftir að iðgjaldið hafi verið greitt. En váttryggingartaki geti ekki neytt þessa úrræðis, þegar samningurinn sé fallinn úr gildi skv. 15. gr.

Samningi aðila og ábyrgð stefnda hafi lokið í desember, því að þá hafi verið liðnir 3 mánuðir, frá því að tryggingin var tekin og fyrsta iðgjald féll í gjalddaga.

Um frekari rökstuðning af hálfu stefnda er vísað til Hrd. 1972, bls. 1020, og Hrd. 1980, bls. 713. Jafnframt er bent á greinargerðina með frumvarpi til laga um váttryggingarsamninga, sem síðar var samþykkt sem lög nr. 20/1954. En samkvæmt skýringum við 15. gr. frumvarpsins sé það augljóst, að tjónþoli eigi engan rétt til tjónbóta frá váttryggingarfélagi, þegar 3 mánuðir frá upphafi samningstímabils séu liðnir án greiðslu iðgjalds.

Loks er á það bent, að það myndi almennt vera talið óheiðarlegt af tryggingartaka með vísun til samningalaga að ætlast til þess að fá greiddar bætur, án þess að iðgjald sé látið í té mánuðum saman.

Niðurstaða.

Það er óumdeilt, að í lok september 1987 hafi komist á samningur á milli málsaðila um húftryggingu stefnda á bifreið stefnanda, G-25146, og

að um samning aðila hafi gilt váttryggingarskilmálar þeir, sem lagðir hafa verið fram sem dskj. 3. Þá er bifreiðin eyðilagðist 10. janúar 1988, hafði stefnandi aldrei greitt neitt iðgjald vegna þessarar tryggingar og stefndi aldrei sent stefnanda ítrekun á kröfu um greiðslu iðgjalds, sbr. 6. gr. váttryggingarskilmálanna.

Ákvæði 15. gr. 1. nr. 20/1954, sem stefndi byggir kröfu sína á, eru frávikjanleg skv. 3. gr. laganna. Í 6. gr. tryggingarskilmálanna á dskj. 3 er fjallað um gjalddaga og vanskil á iðgjaldi. Samkvæmt þessari grein er það skilyrði fyrir lausn stefnda undan ábyrgð vegna vanskila stefnanda, að stefndi sendi stefnanda ítrekun á kröfu um greiðslu iðgjalds. Það gerði stefndi ekki. Ekki sagði stefndi heldur tryggingunni upp skv. 5. gr. tryggingarskilmálanna, og verður því að telja, að váttryggingarsamningur aðila hafi verið í gildi, er tjónið varð, og ábyrgð stefnda virk. Ber því að taka kröfu stefnanda, sem ekki er tölulega vefengd, til greina, enda verður ekki á þá skoðun stefnda fallist, að það sé óheildarlegt af stefnanda að halda upp á stefnda samningi með skilmálum sömdum af stefnda.

Stefnda ber að greiða stefnanda hina tildæmdu fjárhæð með vöxtum, eins og krafist var, enda var vaxtakröfu stefnanda ekki sérstaklega mót-mælt.

Samkvæmt 177. gr. 1. nr. 85/1936 ber að dæma stefnda til þess að greiða stefnanda málskostnað, sem ákveðst kr. 93.000, þar með talinn söluskattur.

Uppkvaðning dómsins hefur dregist nokkuð vegna mikilla anna dómarsans, sem var Auður Þorbergsdóttir borgardómari.

D ó m s o r ð:

Stefndi, Almennar tryggingar hf., greiði stefnanda, Sesselju Henningsdóttur, kr. 455.580 með 51,6% dráttarvöxtum frá 24. janúar 1988 til 1. mars 1988, en með 45,6% dráttarvöxtum frá þeim degi til 1. maí 1988, en 44,4% dráttarvöxtum frá þeim degi til 1. júlí 1988, en 52,8% dráttarvöxtum frá þeim degi til 1. ágúst 1988, en 56,4% dráttarvöxtum frá þeim degi til 1. sept. 1988, en 49,2% dráttarvöxtum frá þeim degi til 1. okt. 1988, en 33,6% dráttarvöxtum frá þeim degi til 1. nóv. 1988, en 27,6% dráttarvöxtum frá þeim degi til 1. des. 1988, en 24% dráttarvöxtum frá þeim degi til 1. jan. 1989, en 21,6% dráttarvöxtum frá þeim degi til 18. janúar 1989, en með dráttarvöxtum skv. 1. nr. 25/1987 frá þeim degi til greiðsludags og kr. 93.000 í málskostnað, allt innan 15 daga frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.